

CAP

VERMELL

Nº 112

CAPDEPERA - CALA RAJADA

ABRIL 1990

PREKS
FORUM

HISTÒRIA DEL CASTELL DE CAPDEPERA

PORTALET

AI, CABAS !

En Cucales puja pel carrer Major cap al Castell, amb una idea fixa al cap i dos conyacs que li corren per les venes. I això que en Cucales no beu. Però avui s'ha aturat a Ca'n Pati-lla, on ha discutit a la descosida. Puja parlant sol i ni s'adona dels vianants que el salu- den. I és que avui en Cucales no està per brocs.

Es troba el Portalà assegut a una marjada, fullejant el còmic del Castell i, sense ni donar-li el bon dia, l'escomet:

- Aquesta no és manera... No hi ha dret! Ho trob injust!

- Què és això tan injust, Cucales?

- Encara no t'ha arribat?

- Arribat? Què m'havia d'arribar?

- Què vius al país de Bàbia, tu? Que no saps que te toca un tros de depuradora i que la pagam a preu d'or?

- No n'hi ha per tant, som tots els qui hem rebut l'ordre de pagament. Mira que si tots ens ho agafàssim tan a la valenta com tu...

- Vauta! M'he deixat el tabac! -I sense esperar resposta, en Cucales giran en cua i parteix per avall a cercar cigarrets.

Baixant es creua amb un estudiant que, aprofitant les vacances de Pasqua, puja cada matí i cerca un racó del Castell per llegir tranquil·lament. Per bé que les converses que manté amb els dos amics no li deixen gaire temps per a la lectura. En arribar a dalt comenta al Portalà la cara de pomes agres d'en Cucales.

- N'hi passa alguna de grossa.

- Ha rebut el paper de la contribució especial de la depuradora. El pagar no va bé a ningú.

- El sistema estipulat per repartir el cost de les obres no sembla agradar gairebé a ningú -afegeix l'estudiant- Si més no, és estrany que un solar o una vivenda familiar con- tribueixi igual que un hotel.

- Algun criteri s'ha de seguir i a tots no es pot contentar. Ara, el que tu dius ho vaig llegir jo al diari i si és cert l'han fet amb els peus al repartiment.

- Aquí sempre pagam els mateixos -diu en Cucales, que se reincorpora a la conversa, ara ja sí amb el cigarret a la boca.

I és que en Cucales no en té gaire de doblers i s'haurà d'escurar les butxaques per poder pagar. I també té molt clar que a la depuradora no l'han feta per a ell. A ca seva, al corral, encara hi ha l'exusat i el femer per bé que, tot sigui dit, ja els utilitza. Ara hi guarda el blat de moro i el segó per a les gallines.

- Si és el que diu el meu gendre -continua ell, tot enfurismat- hem de pagar l'impost de la renda, el del cotxe, l'iva, la contribució, però quan s'ha de fer una millora al poble hem de desembutxacar altra vegada. És com si els militars a l'hora de comprar canons fessin una aportació de la seva butxaca.

- Mai no s'havien recaptat tants de doblers -sentencia l'estudiant- Som de l'opinió que l'Ajuntament hauria d'informar al poble del que s'hi cou per la Sala. Si quan decidiren aprovar el projecte haguessin enviat un fulletó explicant el cost de les obres i la fórmula de repartiment, ara no ens hauria vengut de nou.

- Hauríem hagut de pagar igual -parla l'experiència d'en Cucales.

- Possiblement, però informats -replica l'estudiant.

- Fotuts i contents és la teva política -afegeix l'altre.

- Sí, però potser és a l'únic que podem aspirar. I ja seria una passa endavant.

El Portalà, aleshores, ja no els té esment. Una comissió de l'Ajuntament puja en visita al Castell. L'home sols pot exclamar:

- Ai, cabàs !

LLOCS DE VENDA:

- Els dos estanys de Capdepera
- Llibreria L'Orient
- Llibreria Cala Rajada
- Casa del Mar
- Es Sitjar

CAPDEPERA - CALA RAJADA

PAGAR Mentre n'hi ha bastants que ja han pagat la primera part de les contribucions especials de les obres de sanejament, hi ha encara molts de veïns que no ho han fet, en desacord, segons diuen, amb el sistema de repartiment adoptat per l'Ajuntament. Com sabeu, els regidors Moll i Nadal presentaren un plec de firmes en senyal de protesta per aquest repartiment. Esperam que si l'Ajuntament es desdiu ens ho digui als qui ja hem pagat.

PASQUA Les festes pasquals d'enguany es desenvoluparen dins el clima habitual que caracteritza les nostres parròquies, això és, enmig del recolliment i la serenor del Dijous i Divendres Sants, i d'un ambient festiu i de joia el dia de Pasqua. Per altra part, aquestes festes, com ja sabeu, tenen el seu apèndix el Diumenge de L'Àngel; enguany el temps no fou bo i en els Pins de Ses Vegues hi hagué menys gent del que sol ser habitual. Als valents que s'arriscaren, un ruixat que acabà en calamarsada no els deixà acabar de dinar a pler. Com a anècdota, cal senyalar que un grupat de jovent -devers cinquanta- saludaren el dia de Pasqua menjant una paella a l'Agulla, que no és mala manera de començar el dia. Passa de panades, el jovent?

LLIBRES La tradicional setmana del llibre que ve organitzant l'àrea socio-cultural de l'Ajuntament, se retrassa enguany al final de maig. Hi haurà exposició a Cala Rajada els dies 28, 29 i 30. A Capdepera tindrà lloc els dies 31, i 1 i 2 de juny. A part d'aquests i d'altres actes, el dia 3 tindrà lloc una ginkama i actuació d'un grup de teresetes per als més joves.

MULTES La modificació d'alguns articles del Codi de Circulació ha permès l'increment espectacular de les multes de tràfic. Però com que la gent no escaliva, la policia fa uns jornaleros a l'Autovia. Suposam que quan comencin a arribar "receptes" de trenta o quaranta mil pessetes, la gent s'ho pensarà una mica més a l'hora de donar gas. O no?

MUSICA El nostre repàs habitual als concerts del mes:

1.abril: a l'hotel S'Entrador actuà el pianista Angel Maria Gonzalo Casado, pianista amb un currículum brillantíssim que oferí un programa de tot punt interessant que ens permeté assistir a quatre formes distintes d'entendre l'art de la fuga i el contrapunt. L'organització va estar a càrrec de Joventuts Musicals.

14.abril: A l'església de Cala Rajada tengué lloc un concert ofert pel "Rosenquartett", inclòs dins el programa "Un hivern a Mallorca" del Consell Insular. Bella manifestació de música barroca a través de "Les set paraules de Jesús", de Haydn.

21.abril: Les corals "Ars Antiqua" de Manacor i la Coral S'Alzinar ens oferiren a l'església de Capdepera un bell concert en dues parts. A la primera tengué lloc una demostració del cant a doble cor (un periòdic de la Ciutat va dir que es tractava d'un concert estereo-fònic (?)), que mai no havíem tengut ocasió d'escoltar per aquí. La segona part consistí en la interpretació de distintes parts del "Funeral de la Reina Maria", de Purcell. Aquest mateix concert el donaren el dia 20 a Manacor, les mateixes corals.

DONADA Ens ho contà un testimoni que presencià els fets. El dia 29 de març uns estrangers es dedicaven a arrabassar ramellers del recinte del Castell, amb la intenció de dur-se'ls-en; la donada s'entemé i els recriminà el fet. La resposta fou que la dona l'emprengué a "ramellades" contra la donada, mentre l'home reia tot satisfet. Podríem fer demagogia sobre la cultura dels nostres visitants, però direm, senzillament, que a gent d'aquesta que l'aguantin els hotelers, que pel Castell no hi tenen cap feina. I per anar pel carrer, que els posin un morral.

PIANISTA Mª Antònia Gomis és una pianista d'aquest poble. Mª Antònia Gomis es troba ja en el X Curs. Mª Antònia Gomis participà el dia 8 d'abril a un concert de la Integral de les sonates per a piano de Franz Schubert, a Torroella de Mongrí (Catalunya). I com que pensam que no existeixen precedents de solistes gabellins actuant per aquests móns de Déu, en volem deixar constància, al temps que esperam veure-la ben prest actuant per als seus paisans, és a dir nosaltres. Anim.

PRESENTACIONS El dia 21 d'abril tengueren lloc en el Castell dos actes del tot significatius. El primer, a la Capella, consistí en la presentació pública del I Certamen Nacional de Bandes de Música "Vila de Capdepera", organitzat pel C.C. Banda de Música de Capdepera i patrocinat per l'Ajuntament, Conselleria de Cultura, Consell Insular i Patronat del Castell. Parlaren el Batle, Sr. Alcover, el Conseller del CIM, Alfons Salgado, i el director del conservatori de música, Bernat Julià. La nostra banda interpretà la que haurà de ser peça obligatòria del concurs, "Gabellins" d'Enric Pastor. El certamen tindrà lloc el proper dia 3 de juny a la Plaça des Sitjar. Això si les bandes es decideixen de participar-hi, cosa que fins ara han confirmat molt, molt, molt poques. Ens agradaria que l'esdeveniment fos un èxit, però no es pot negar que entre les bandes de Mallorca i la seva federació, existeixen reticències vers aquesta convocatòria. S'ha de reconèixer, també, que els premis (200.000, 125.000 i 75.000 pessetes) no resulten gaire atractius. Ja veurem.

L'altre acte a què ens referim és el de la presentació pública del còmic "Història del Castell de Capdepera", del dibuixant Joan Saura, amb guió de Pere J. Cortada, Francesc Galian i Pep Terrassa. A la Casa del Governador glosà aquesta obra en Francesc Rotger, periodista de "El Dia 16". Com que pensam que la majoria ja el coneixeu, no insistirem en les excel·lències d'aquest còmic, però la veritat és que està molt bé i contribuirà, sens dubte, a acostar la nostra història a nins i grans que fins ara no se n'havien preocupat.

CULTURA L'Àrea Socio-Cultural de l'Ajuntament ens anuncia una Setmana Cultural, que haurà tenguert lloc quan aquest número es trobava a la impremta. Vegem-ne els actes:

28 d'abril: Exposició de brodats mallorquins, ceràmica i tall i confecció, de l'Escola d'Adults. Sala d'Exposicions.

2 de maig: Presentació de l'Estudi de Població de Capdepera, fet per la pròpia Àrea. Ca'n Rata.

3 de maig: Projectió de la pel·lícula "El oso", al Juva.

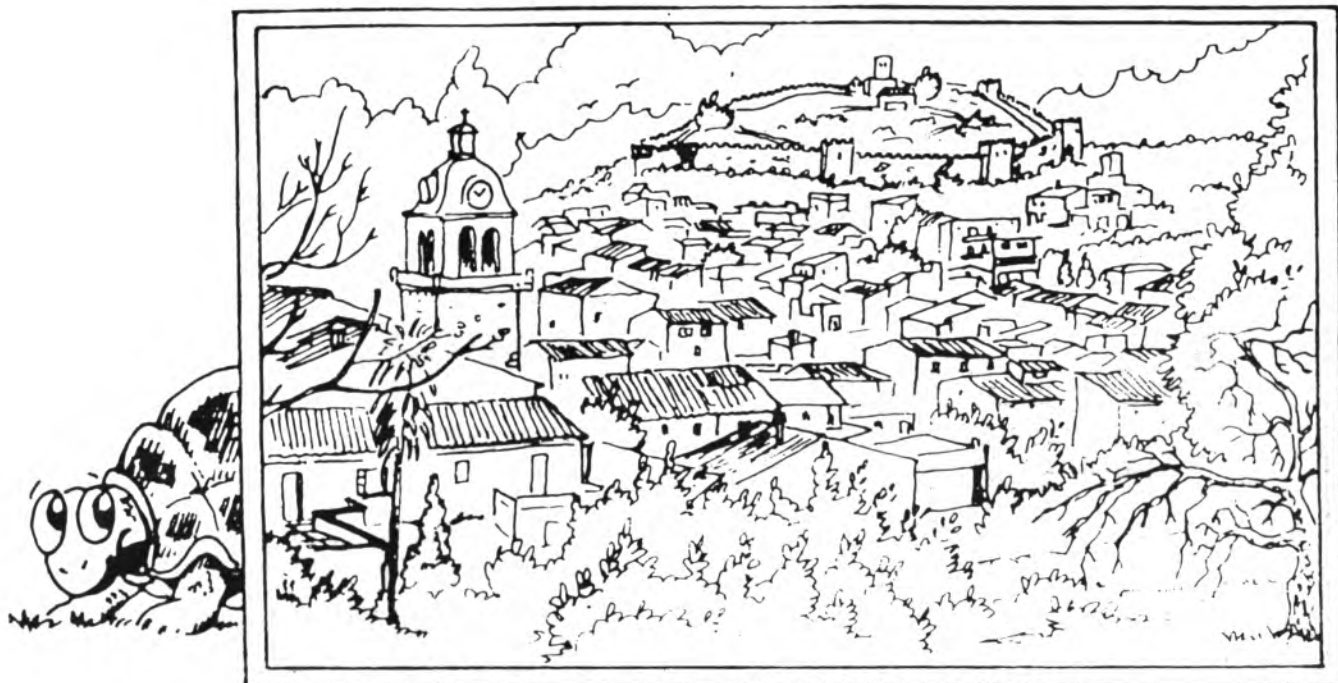
4 de maig: Taula Rodona sobre drogodependència. Ca Ses Monges de Capdepera.

5 de maig: Cloenda i festa del curs de ball de saló. Saló Parroquial de Cala Rajada.

20 de maig: Excursió al Torrent de Pareis.

VELES El Club Náutic de Cala Rajada i el Patronat Municipal de Turisme anuncien, per al mes d'agost, el I Trofeu de Vela "Cales de Capdepera", amb un pressupost pròxim als cinc milions de pessetes. Les classes que hi podran participar són: Optimist, Cadet, TDV, Europa, 420, Finn i 470. La informació i les inscripcions tendran lloc a la Oficina de Informació Turística, Plaça dels Pins, Telèfon 563033

CORREGUDES També els organitzadors de les Festes del Carme ens anuncien la III Mitja Marathon del Carme, per al mes de juliol, amb les mateixes característiques d'altres anys. Informació i inscripcions als telèfons: 563033, 563981 i 563203.

Punyides

- Què passa aquesta temporada? S'obrin els hotels amb la meitat del personal i sense confiar de cridar l'altra meitat. I el què és pitjor, els cridats són avisats d'un possible engegament si es queixen de massa feina! Quin món és aquest?

- Quina desil.lusió més grossa quan després d'haver confiat completament en qualcú, t'adones que t'ha enganyat.

- Si no enteneu de fotografia i voleu acabar d'embullar-vos, compreu-vos una càmera manual amb un gran objectiu i plena de llumets verds i vermell. Xalareu.

- Quan més pressa tents per fer una cosa, més malament et surt.

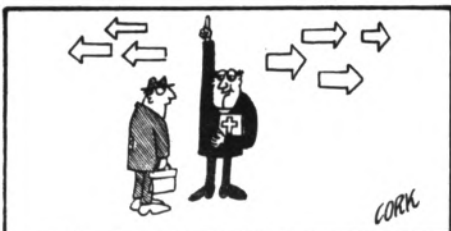
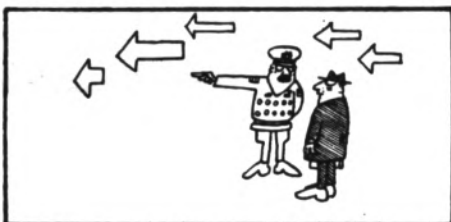
- El malfener és la persona que fa més feina just de pensar i cercar com ho ha de fer per no fer-ne.

- Necessit una cura de tranquil.litat i qualque any d'aquests em perdré per qualque món d'aquí a prop.

- Quan es descobriran les panades i els rubiols "light"?

- Presó: lloc on donen menjar, beure i jeure completament de franc. Què feim tanta gent aquí defora?

ERISSO

DURANT EL MES DE MARÇ

Han nascut:

Soraya Muñoz Amores,
de Francesc i M^a del Pilar.
Guillem Muntaner Ribot,
d'Antoni Joan i Catalina.
Marian Hinojal Galán,
de Josep Lluís i M^a dels Angels.
Antoni Serapio Diem,
d'Antoni i Mónica.
Josep Miquel Mariño Llabata,
de Miquel i Maria Antònia.

S'han casat:

Bernardí Miquel Serra Cifre
amb Mª Teresa Moll Massanet.
Antoni De la Torre Jiménez,
amb M^a del Carme Ortiz Gavino.

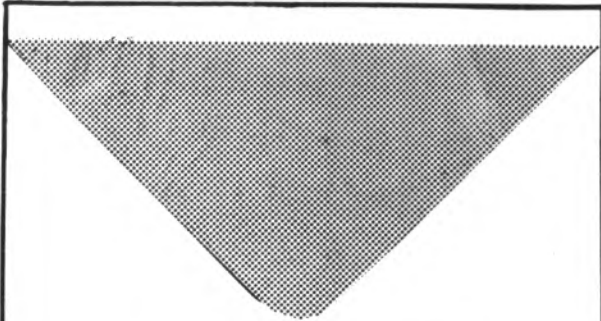
Han mort:

Isabel Massanet Gayà
Margalida Guiscafré Moll
Ann Magdeleine Innes Coghlan
Maria Riera Carrió
Félix Vives Herrero
Joan Reynés Gual

ES CAP VERMELL

Divina majestat de la muntanya,
altura i fita,
tallada en sec arran de mar:
¿Com m'atrevesc a dir-te
que ets bella i gran i forta,
que Déu la petja?
El meu somriure i goig
expressen més que tu encara:
misteris, llibertat, creixença.
Aquí et quedis sempre
vetlant mon poble.
Apunta a l'horitzó
on neix el Sol;
que a tots els diguis clar
que és la Llum.

LLORENÇ TOUS
Damunt Na Blanquera
6-III-90

AQUEST NÚMERO L'HEM FET:

- Joan Nebot
- Mari-Germa Melis
- Joana Colom
- Maria Vives
- Pep Terrassa
- Llucià Sirer
- Mª Antònia Nadal
- Jaume Fuster
- Ani Muñoz
- Antoni Amorós
- Gabriel Torres
- Antònia Vila
- Gabriel Flaquer
- Antònia Garcia

BOLLETÍ DE L'OBRA
CULTURAL BALEAR

Capdepera - Cala Rajada

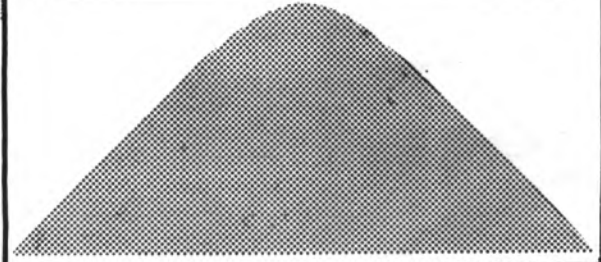
A B R I L 1 9 9 0

Via Joan Carles I, s/n
Capdepera

Dipòsit Legal: 197/80

Imprimeix:
APOSTOL Y CIVILIZADOR, Petra

Els articles publicats en aquesta revista expressen únicament l'opinió dels seus autors

HISTÒRIA DEL CASTELL DE CAPDEPERA...

I DELS SEUS HABITANTS

Aquests dies he tingut l'oportunitat de veure i llegir un bon treball destinat als nins de les escoles de Capdepera i a aquells adults que vulguin conèixer divertidament algunes pàgines de la història d'aquell poble del llevant de l'illa. Es tracta d'una publicació en forma de còmic titulada "Història del castell de Capdepera... i dels seus habitants" que han escrit en Pere J. Cortada, en Francesc Galian i en Josep Terrassa, que ha dibuixat en Joan Saura i ha editat el Patronat del Castell sota el patrocini de la Conselleria de Cultura.

En la introducció, els autors ens indiquen l'objectiu primordial que ha guiat l'elaboració del seu treball: "Tots els castells respiren el misteri medieval de la seva construcció, conserven el silenci humit del pas del temps i guarden secrets que sols es poden imaginar. El castell de Capdepera, el nostre castell, participa d'aquesta humanitat petrificada. Enfilat estratègicament damunt un turó vetla la vila. Us en proposam conèixer la seva història..." És evident que els seus propòsits són ben explícits: la voluntat d'aproximar els lectors al coneixement del misteri que tanquen aquelles velles pedres, a la imaginació que desvetllen, a la seva història que corre paral·lela a la dels homes. No endebades, en el títol hi trobam explicitada la unió d'ambdós elements: el castell i els seus habitants, la gent que ha viscut en aquell redòs, a l'empar de les pedres, no gaire lluny, al faldar de la petita muntanya.

Hi ha, encara, un altre element que ha cridat especialment la meua atenció: la incorporació en el relat -la història que hi és explicada mitjançant la paraula i el dibuix- d'instruments, objectes i expressions del present. Es tracta d'un recurs sovint utilitzat en els còmics, sobretot en els còmics que, com aquest, del qual ara parl, fan referència a un episodi històric o expliquen la història d'una terra i dels seus homes.

Aquest recurs -la incorporació d'elements extrets de l'actualitat en el discurs narratiu- li dona agilitat, alhora que procura un contrapunt de comicitat produïda pel contrast entre els fets històrics i aquelles incorporacions anacròniques.

Tot plegat, un bell exemple; tant per la voluntat d'explicar la pròpia història als homes i als nins de Capdepera com per l'estratègia de fer-ho somrient, tot convidant-nos mitjançant un somriure a estimar aquelles coses que constitueixen el nostre patrimoni cultural.

GABRIEL JANER MANILA
Diari "Balears"
21-4-90

dossier

ELS CASAMENTS A CAPDEPERA.
UNA APROXIMACIÓ CULTURAL

El matrimoni civil (1)

El matrimoni civil és, d'any en any, més acceptat per la societat espanyola, i per la gabellina en particular; és, també, un fenomen recent, puix coincideix amb els anys de canvi de règim polític, amb el procés de refermament de la democràcia. A l'any 1973, el percentatge de matrimonis espanyols que se casaven civilment era de l'5, és a dir, una data sociològica-ment insignificant.

La decisió de casar-se no ha resultat mai una qüestió purament privada, ja que la societat s'ha mostrat interessada en intervenir mitjançant institucions com la família, l'Església i el mateix Estat. Per tant, no és estrany que quan alguna d'aquestes importants institucions pateix un fort procés de canvi, el fenomen tenguí repercussions en la regularització del matrimoni, donat que en l'evolució d'aquestes institucions tota la societat hi està involucrada d'alguna manera. La coincidència entre el canvi de règim polític i l'acceptació del matrimoni civil no significa que el matrimoni sigui una qüestió política, sinó que ambdues circumstàncies han coincidit amb uns canvis socials força importants.

En els darrers cent anys, les motivacions socials i religioses foren les úniques que provocaren matrimonis civils; quan una parella prenia aquesta decisió significava que rompia amb el catolicisme i realitzava un acte de rebel·lia. Actualment, l'extensa i progressiva acceptació del matrimoni civil reflexa que també s'ha produït un canvi en les creences religioses.

Per tant, tot el que afecta i provoca importants canvis dins la societat i les seves institucions, de qualque manera repercuteix en les estructures familiars. Amb aquest treball el què intent fer és relacionar uns canvis socials amb una nova concepció del matrimoni.

Històricament, és demostrable que els corrents migratoris trastoquen el teixit social. A Mallorca, a mitjan segle passat, es produí un corrent migratori que permeté repoblar els municipis costaners amb gent dels pobles de l'interior de l'illa. Tot i compartir la mateixa cultura, aquells emigrants provocaren nombrosos canvis socials: un increment de la gent assalariada (picapedrers, jornalers agrícoles, etc.); noves formes d'ocupar el temps d'oci (apareixen els cafès, les discussions polítiques, etc.); una disminució de la religiositat, un impuls del comerç (els Caldentey "Creu",

que procedien d'Inca i es dedicaren al mercadeig entre els dos pobles); la pesca es convertí en una activitat professional, etc. A Capdepera foren immigrants, bàsicament, els qui romperen amb l'Església Catòlica i provocaren els primers matrimonis civils; el primer es celebrà l'any 1881 entre membres de la comunitat evangèlica.

Si bé són moltes les motivacions que impulsen un canvi en la concepció de la convivència matrimonial, no hi ha dubte que la forta empena immigratòria que afecta Capdepera des de fa quasi trenta anys està en el fons de molts de canvis socials que s'estan produint. Observem, primerament, una distribució dels quaranta-dos matrimonis civils celebrats els dos darrers anys, prenent com a base la procedència cada un dels membres de la parella:

Home i dona mallorquins	5	matrimonis
Home mallorquí/dona peninsular	6	"
Home peninsular/dona mallorquina ..	3	"
Home mallorquí/dona estrangera	6	"
Home estranger/dona mallorquina ...	4	"
Home i dona estrangers	3	"
Home i dona peninsulars	7	"
Home peninsular/dona estrangera ...	6	"
Home estranger/dona peninsular	2	"

Aquesta distribució presenta una gran dispersió de dades i afecta totes les combinacions possibles i amb unes diferències mínimes. No hi ha cap combinació que destaquí per damunt les altres, cosa que vol dir que els diferents grups socials o un sector d'aquests grups estan oberts a qualsevol interrelació.

Resulta més clarificador la següent distribució, per grups, on s'assenyala el nombre i percentatge de persones casades civilment en relació al nombre total del grup al que pertany que s'ha casat durant els anys 1988 i 1989.

Estrangers	21	.....	96%	del grup
Peninsulars	31	.....	58'5%	"
Mallorquins	29	.....	38'1%	"

A l'estranger, i més concretament als països centreeuropeus, les unions matrimonials es realitzen, majoritàriament i per raons de caire històric, pel procediment civil. Per tant, no és estrany que els centreeuropeus que es casen a Capdepera optin pel matrimoni civil. Resulten més difícilment explicables els motius pels quals els seus consorts mallorquins o peninsulars renunciïn al matrimoni catòlic, quan és aquest el més acceptat aquí. La meua opinió és que aquestes parelles han considerat que el fet de casar-se és més important o resta al marge de les particulars creences religioses.

Alguns estrangers no volen renunciar a la celebració de les nocces segons el ritus tradicional del seu país, per tant hi ha parelles que es casen al lloc d'origen de cada un dels consorts. Les tradicions canvien, però llevar-les del tot és ben difícil.

Si se segueix l'evolució dels matrimonis civils un dels cònjuges és estranger i l'altre mallorquí o peninsular, indistintament, s'observa com quasi tots s'han celebrat a partir de l'any 1981. Per què abans d'aquesta data gairebé ningú no es casava amb estrangers? La data de 1981 sembla una fita important doncs coincideix amb l'aprovació de la Llei de Regulació del Matrimoni, més coneguda com a Llei del Divorci, i amb el començament d'un progressiu augment de matrimonis entre espanyols i estrangers, com se pot comprovar a la següent distribució estadística. Aleshores, després de tants d'anys d'activitat turística i de convivència entre els distints grups, se donava la circumstància de que les relacions interpersonals havien madurat prou i la societat s'havia liberalitzat suficientment com per permetre aquest tipus de relacions.

Nombre de matrimonis amb un dels cònjuges estranger

1978	.....	1
1979	.....	0
1980	.....	0
1981	.....	2
1982	.....	1
1983	.....	3
1984	.....	6
1985	.....	3
1986	.....	2
1987	.....	3
1988	.....	8
1989	.....	10

A la dècada dels anys setanta, els homes es relacionaven amb els estrangers molt més que no les dones, les quals, després de cuidar de la casa feien hores de feina a qualche establiment turístic; els homes, en canvi, tenien uns treballs que els permetien una relació directa amb el turista: cambrers, recepcionistes, barmans, guies, etc., i que els facilitava la possibilitat de conèixer i "anar d'estrangeres". Si bé la societat d'aquells anys era bastant tolerant amb els homes i molt menys amb les dones, s'observava que això "d'anar d'estrangeres" era una cosa circumstancial, passatgera, ja que les joves el que volien era descobrir nous plaers i practicar un cert

esnobisme. De totes maneres, les famílies ja es preocupaven de controlar-ho una mica. Amb anterioritat als anys vuitanta els matrimonis amb estrangeres no es produïen més que de tant en tant.

El fort increment, en els dos darrers anys, en el nombre de matrimonis en què un cònjuge és estranger s'explica, en part, per la plena incorporació de la dona jove a la indústria turística, on va aconseguint feines que abans només feien els homes: cambrera de menjador, de bar, al front d'un negoci propi, etc. Això li permet un major contacte amb el turista i la mateixa comprensió social i llibertat de relacions que abans estaven reservades a l'home. Vegem algunes dades sobre l'evolució d'aquests tipus de matrimonis.

Any	Home estranger/ dona espanyola	Home espanyol/ dona estrangera
1981	 0	 2
1982	 0	 1
1983	 0	 3
1984	 1	 5
1985	 1	 2
1986	 1	 1
1987	 1	 2
Total	 4	 16

Si ho comparem amb els dos darrers anys, s'observa com es redueixen les diferències:

Home mallorquí/ dona estrangera	 6	Home estranger/ dona mallorquina	 4
Home peninsular/ dona estrangera	 6	Home estranger/ dona peninsular	 2
Total	 12		 6

L'altre grup d'immigrants, els peninsulars, té el 58'5% dels seus membres que es casen que ho fan pel ritus civil, percentatge que s'acosta més al dels mallorquins, 38'1%, que no al dels estrangers, 96%.

El lloc d'origen de quasi les dues terceres parts dels peninsulars són les zones rurals d'Andalusia i Extremadura, indrets que, segons el Dr. Rogelio Duocostella (1), presenten, per raons de caire històric, "un baixíssim compliment dels preceptes religiosos". Per altra part, les migracions per un temps indefinit sempre rompen amb vincles socials i familiars i obliguen a replantejar de bell nou la vida, amb la qual cosa s'accentua la tendència cap a l'aconfessionalitat. Aquesta característica és, segurament, una de les que més influeixen a l'hora de decidir el tipus de matrimoni.

No hi ha dubte que les nostres relacions amb els immigrants, estrangers i peninsulars, han accelerat un procés de canvi en les estructures familiars dels gabellins.

PEP TERRASSA

(1) "Reflexiones sociológicas sobre el mapa religioso de España. Cambio social y religión en España". Ed. Fontanella. Barcelona, 1975. Pàgs. 160-161.

ANI MUÑOZ. Manteniment físic femení.

- 1.- Vuitanta-nou, amb una assistència mitja de seixanta-cinc persones.
- 2.- Realment ha sobrepassat totes les previsions, perquè les dones han demostrat un gran interès i s'han esforçat contínuament per arribar als objectius marcats.
- 3.- El curs de manteniment es desenvolupa, primordialment, a través del moviment. Donada l'actitud positiva de les assistents, pens que els objectius s'han complit àmpliament. Durant tot el curs he procurat fer unes sessions atractives i amenes, i així, gairebé sense adonar-nos-en, hem arribat al nivell d'esforç previst.
- 4.- Sí. Amb la inauguració del gimnàs i la dotació de material, puc dir que possiblement sigui un dels millors de la comarca, a nivell d'infraestructura.
- 5.- L'any passat es va començar amb un curs experimental, però sense tenir un lloc ni el material adequats.
- 6.- Pel que jo conec, pens que els cursos estan dirigits a un tipus de persones molt concretes. Per exemple, la majoria de cursos són específicament per a dones: brodat, tall i confecció, manteniment físic. D'altres també estan ocupats majoritàriament per dones: disseny, jardineria... Això em fa pensar en la necessitat d'ampliar l'aula a altres àrees que tinguin més atractiu per als homes, per a la gent major, per a joves fins a devuit anys, etc.

ESPERANCA GILI. Alemany.

- 1.- Unes vint-i-vuit, amb una participació de catorze, perquè el vàrem dividir en dos.
- 2.- Pens que bé. Al menys s'ha intentat que resultàs entretingut. He utilitzat bastants de jocs i altres recursos, a part dels llibres de text, i això ha fet més agradable el curs.
- 3.- Potser no hem pogut arribar a desenvolupar tot el temari, però crec que el més important és que la gent hagi agafat les idees principals a fi de tenir una base per a cursos vinents. He procurat fer un curs molt pràctic, utilitzant el vocabulari que els alumnes hauran de fer servir a la feina.
- 4.- Les aules estan bé, però la gent s'ha queixat d'haver patit fred. Falten més estufes. Quant al material, entre els llibres que hi havia a l'escola i els meus he pogut fer la feina que havia planejat.
- 5.- Jo és el primer any que l'he donat, però crec que ja fa devers tres anys que es varen començar.
- 6.- Tots aquests cursos estan molt bé, tenint en compte que aquí la gran majoria de la gent fa feina a l'estiu i això deixa sempre temps a l'hivern per dur a terme altres activitats, bé de caire físic, bé de tipus intel·lectual. Possiblement seria interessant que tots els monitors poguéssim tenir una mica més de contacte per planificar el curs i saber un poc cap on anam encaminant els continguts de cara a l'any següent.

(Segueix)

CARME CARRIO. Ceràmica.

- 1.- Vint-i-quatre.
- 2.- Bé. La ceràmica és com una teràpia, un entreteniment molt relaxant. Si agrada és gairebé una febre.
- 3.- Sí. Un taller de ceràmica és molt ample i sempre permet aprofundir una mica més. Estic contenta amb el que hem fet.
- 4.- El problema més gros és que a la mateixa aula s'hi fan altres activitats. L'any que ve, segons m'han dit, el farem a un altre lloc.
- 5.- Sí. Abans havia fet el curset a Sant Llorenç i a Son Servera.
- 6.- Molt bé. La gent frueix moltíssim perquè ho fa per propi desig. La majoria de gent que ha vingut és de mitja edat.

MARIA MASSANET. Disseny i interiorisme.

- 1.- Unes trenta persones, entre els 18 i 60 anys. Tot dones.
- 2.- Pens que bé. Hi ha poc material gràfic i això és indispensable per dur el curs a terme. També l'actitud de la gent és important; molts pensen que això és una altra cosa, i el disseny abasta un camp molt ample. Es necessita una formació tècnica i, aleshores, el problema és que no podem fer una feina pràctica i les classes es converteixen un purament teòriques.

- 3.- Sí, més o manco sí: curs monogràfic sobre la casa, distribucions... Vàrem començar molta de gent i després alguns varen abandonar, però crec que el grup que ha quedat ha complert tots els objectius.
- 4.- Sí, sols ha mancat el material gràfic, com ja he dit, pel demés l'aula s'ha pogut acondicionar.
- 5.- Sí, és el primer any.
- 6.- No sé molt bé què dir. Està bé perquè és una manera d'apropar la cultura a la gent adulta, però s'hauria de planificar millor. En primer lloc, els cursos haurien de tenir una continuïtat. S'hauria de donar més i millor informació dels cursos, definint els objectius. Es tractaria, senzillament, de que el propi professor es reunís amb els futurs alumnes en el moment de la matrícula. Però, també, la informació hauria d'arribar a tots els sectors de la població, als professionals, i no quedar-se solament per a la gent que molt de temps a l'hivern. Se podrien donar, també, una sèrie de conferències per part d'especialistes, que servissin de suport als mateixos cursos, parlant del que realment pretén l'escola. Hem de considerar, finalment, que aquesta és una escola jove, que està començant i que hi ha molt per fer, cercant activitats paral·leles: conferències, exposicions, etc.

esports

Salutacions, amics, de bell nou, al retrobar-nos a la pàgina esportiva de "Cap Vermell". Pàgina esportiva que començarem, com no? parlant de futbol.

I què significa, parlar de futbol? Evidentment, és sinònim, per a nosaltres, de parlar del nostre estimat club blanc-i-verd, de l'Escolar. Pens que encara és prest per fer balanç de la temporada 89-90, per bé que a solament tres jornades per a la finalització sembla que les coses estan prou clares.

Els alevins ja han acabat el seu campionat, hagent salvat la difícil categoria de 1ª, i ara s'estan preparant per jugar la Copa President, si és que aquesta competició es duu a terme. De qualsevol manera, aquests nins, de la mà d'en Francesc Macarro, han complit l'objectiu que s'havien proposat.

També els juvenils han acabat la competició oficial, consolidant-se igualment a 1ª Regional, sota la direcció d'en Danús Jr. Tengueren un començament incert, rectificant posteriorment i allunyat-se dels llocs que podien comprometre la categoria. A en Guillem Danús la meva enhorabona per la consecució del títol regional d'entrenador a la darrera convocatòria d'examens.

Els que sí segueixen en competició oficial són els infantils, els quals, després d'un brillant campionat de lliga, estan duguent a terme una no menys brillant Copa President, en què com a mínim esperam que siguin campions del seu grup.

I ara un parèntesi en el futbol, al que tornaré més tard. El parèntesi el faig per referir-me a la secció de bàsquet i significar l'esforç que han fet aquests al.lots, trobant-se en aquests moments en una situació impensable a principis de temporada: jugar la fase d'ascens. Ho aconsegueixin o no, pens que la seva actuació té molt de mèrit i que han passejat, un any més, el nom de l'Escolar amb tota dignitat.

I torn ja al futbol i, concretament, a l'equip de 3ª Regional. Aquest equip pareix decidit a acostumar-nos a veure'l acabar la temporada amb problemes. Després de l'abandó d'en Serapio i de la greu sanció econòmica rebuda pel club, a causa d'una alineació indeguda, se n'ha fet càrrec en Guillem Danús. A

hores d'ara pareix que en Guillem no acaba d'acoplar-se a la nova experiència. Se va perdre el partit de Santa Margalida per incompareixença de l'equip; sembla que l'horari resultava incompatible per a alguns jugadors excessivament ensenyorits, i decidiren no anar a jugar. Això féu que caigués una nova sanció sobre el Club. Cada any se'n parla, i aquest no serà una excepció: s'ha de replantejar la continuïtat d'aquesta secció de l'Escolar.

Per a l'any que ve el Club haurà de presentar equip en una nova categoria, la de cadets, creada per la Federació per a al.lots en edat entre infantil i juvenil.

També es treballa perquè de les seccions inferiors se'n facin càrrec, amb totes les responsabilitats, els pares dels jugadors. Això hauria d'anar bé perquè significaria una càrrega menor per al Club i un possible augment de l'afició.

Es pretén, així mateix, crear dos equips de benjamins per donar sortida a la gran demanda de joves jugadors que volen començar el seu dembla a les files de l'Escolar.

Què puc dir de l'equip de Preferent? Sembla haver desperta amb el final de temporada, però aquest despertar haurà arribat massa tard. Mentre hi ha vida hi ha esperança, però les coses estan tan difícils... A significar la incorporació d'alguns juvenils que han donat un altre aire a l'equip. Bona prova la tenim amb l'empat davant el líder Ferriolense, amb tres jugadors menys, i el 0-4 en el camp de l'Artà.

Voldria poder escriure, el mes que ve, que l'Escolar segueix tenguent un equip a Preferent. Sí, magradaria molt, encara que sé que hi ha poques possibilitats que ho pugui fer. Del qui sí me n'hauré d'ocupar és de cert personatge bufa-micros que, diumenge a diumenge, es dedica a injuriar i a dir mentides, decidit a fer mal a l'Escolar. O potser la seva intenció no sigui ferir l'Escolar sinó el seu President. A la pròxima crònica parlaré d'aquest subjecte.

Que ho passeu bé i ens tornarem a trobar el mes que ve.

BIEL TORRES

PASQUA FLORIDA

Diàleg

El romaguer veié el Senyor i el cobrí la rosada.

- Romaguer: plores de goig?

El penyal descobrí la seva glòria dins la mar i s'aixecà dret.

- Penyal: encara creixes?

El Castell se'n temé i girà el portalet obert cap al llevant.

- Castell: te mareges?

El faralló de Cala Gat sentí que li alçaven l'àncora i començà a navegar cap a llevant.

- Faralló: ens deixaries?

El Cap Vermell sentí en el front el seu escalf i obrí la boca per somriure.

- Cap Vermell: quin secret portes dins el cor?

La serra de Sos Sastres ho va sebre i s'allargà suaument per servir-li de coixí.

- Serra de Sos Sastres: Besa-lí els peus quan et trepitgi.

Tots els ametllers d'Es Camp de n'Amic quedaren florits.

- Ametllers: heu perdut el parenòstric?

El puig de S'Aliga sospità cosa i aixecà el front.

- Puig de S'Aliga: si el vols veure, gira tes Penyes Vermells cap a llevant.

Un esbart de cadernereres passà per Na Maians donant la Bona Nova als seus molins i la font de Na Mateva rajà totd'una com un riu.

- Cadernereres: qui us ha posat aquesta bufanda roja?

Quan la Bona Nova entrà dins Capdepera, portada pel Sol Ixent, Ses Penyes i Es Molins repicaren com la campana mitjancera i la petita. Sa Cova Negra, un poc més tard, els acompanyà engronsant-se i sonant com la campana grossa.

- Campanes nostres del campanar: repicau dia i nit. Són els àngels qui us toquen.

Els nins sortiren a jugar pel corral, mentre ses mares feien el frit i tots els ramells estaven plens de confits.

- Ramells: qui us ha fet florir a tots de blanc?

Venguts de dins la mar de llevant, els àngels aquell matí anunciaven i repetien per tot el món: ES VER, EL SENYOR HA RESSUSCITAT. AL.LELUIA !!!

En el Corral de Ses Cabres, on fineix el terme, una colònia de peonies florides vora mar, es plantaren com a fita per retenir el missatge pasqual dels àngels. Des d'aquell dia floreixen sempre a la primera quinzena d'abril.

LLORENÇ TOUS

Es Jonquet, 15/16 - IV - 1990
Pasqua Florida

La companyia o grup de "La Tripal" es va formar a Capdepera, allà per devers l'any 1915, i va durar fins el 1936 en què la majoria dels seus membres benefactors o menjadors hagueren d'anar-se'n a tasques menys saboroses que un bon dinar, tant si prengueren per un costat com per l'altre, encara que ells havien estat uns bons amics, així a la taula com enfora d'ella.

"La Tripal" serví a la majoria dels seus assidus per seguir mantinguent l'amistat, tant en temps de rebumbori com en la calma que aparentment vingué després.

En el casido de Ca'n Patilla ja fa un temps que un grup de joves, i d'altres no tan joves, pa reixen voler fer reviscolar l'esperit de "La Tripal". Aquest grup que es sol trobar després d'haver dinat o els dissabtes decapvespre per fer el truc (això sí, fent tants de punxons i falses i robant tants de punts, que si un dia compareix la Guàrdia Civil deixarà en Xisco i en Damià més totsols que el cadafal de les festes enmig de la Plaça dels Pins). Aquesta gent es sol empassar la ràbia fent tiberis que duen camí, com deia, de fer ressuscitat "La Tripal".

Aquesta "Tripal" nova compta amb elements adequats per llevar la fam a qualsevol, com ara en Juanito Morey, en Joan Llabata i en Jaume Fuster. Més de dos restaurants d'aquests de mitja dotzena de forquetes els voldrien fitxar. Però, si els volen, hauran de pagar més milions de traspàs que no valen en Koeman, en Futre i en Martín Vásquez. I no us en rigueu, que per menys no els tendran. I què me'n deis d'en Manolo Ruiz, en Toni Talaia i en Colau Maiol per contar xistes? "La Tripal" ha tengut ofertes d'un parell de canals de televisió per poder comptar amb la seva presència a distints programes. A la darrera reunió es decidí que s'estudiarà l'oferta. De les ensaimades d'en Colau d'es Juva no en podem fer propaganda, perquè ara ja no en fa a bastament ni per qui en vol... No t'aturis, Colauet! Són molt bones les ensaimades, i si no ho creis demanau-ho a en Jaume Crespo, d'es Marítim.

Sabem, també, que "La Tripal" ha rebut un comunicat de la Generalitat de Catalunya

per veure si és possible que els truquers Pere Llabata i Sebastià Maletet vagin un pic cada mes a diferents llocs del Principat a donar lliçons de truc. Resulta que tenen ganes que, amb motiu dels Jocs Olímpics, el truc sigui joc d'exhibició, i necessiten dos mestres. Els altres truquers n'estan ben contents d'aquestes possibles fuites d'en Llabata i es Maletet, ja que veuen que aquesta és l'única manera que tenen de guanyar-ne qualcun de truc. Suposam que aquests dos grans jugadors acceptaran l'oferta, que per cert és molt bona. Idò, que no és guapo, tranta-cinc i ma?

El dissabte dia 28 d'abril "La Tripal" tengué entrenos. Vegeu-ne el programa que reproduïm:

"Els truquers, els colomòfils i demés personatges que feim possible, amb la nostra presència, que Ca'n Patilla pugui seguir funcionant, farem la diada de l'Àngel.

Anirem a dinar a So Na Moiana, d'en Damià, i si ell fa bonda el deixarem venir.

El tiberi serà: per entretenir la fam hi haurà olives i bassons a voler, i perquè no s'aferri per la canonada tendrem Martini i altres herbes (hi haurà salfumant per si fos necessari desembossar qualque cosa).

I per encalentrir-nos la panxa, res com un arròs bullit amb carn morta (arròs brut). Se'n cuidaran de fer-ho bo en Juanito Morey, en Jaume Fuster i en Joan Llabata.

El gelat fred serà de bomba i les ensaimades d'en Colau d'es Juva.

Xefs de menjador: Vicenç Garau, En Mateuet i en Joan S'Emblanquinador.

Hi haurà concurs de menjar arròs.

També hi haurà concurs de xistes. Ja s'han apuntat en Manolo Ruiz i en Colau Maiol.

Nota: No s'ha apuntat cap voluntari per escurar.

Companyia La Tripal".

En el pròxim número de "Cap Vermell" parlarrem de coses de l'altra "Tripal", l'antiga. De coses que passaren abans del Moviment...

NORMALITZA, TU QUE POTS

(bis)

Avui resumim la conferència de l'insigne filòleg Dr. Francis B. Quay, director del Centre d'Investigacions Filològiques de la Universitat de Quezon-City, Filipins Islands. El Doctor Quay ha dedicat bona part de la seva vida professional a l'estudi de l'evolució i decadència de les llengües.

El seu deixeble, James Forster, s'especialitzà en català, llengua parlada entre els segles XIII i XXI. Les seves investigacions serviran per donar suport a les tesis del conferenciant.

El professor es dirigeix a alumnes del C.P.E.E. (Curs Preparatori a l'Ensenyança Especialitzada) en el decurs de les distintes xerrades informatives.

"El català, llengua derivada del llatí, arribà a Mallorca amb la conquesta catalana del segle XIII. A principis del XVIII començà la decadència del català a rel d'emboïcs successoris entre dues cases reials. (Per veure'n la situació geogràfica premeu G360, 60 TO 60, 30 al teclat de l'ordenador).

A la segona meitat del segle XX és quan pateix l'andanada definitiva que, en un període de temps relativament curt, la convertirà en llengua morta. Les causes s'expliquen per la confluència de w) les pròpies lleis lingüístiques internes, x) la influència d'altres idiomes, principalment castellà i anglès, amb els quals havia entrat en contacte per raons socials, econòmiques i polítiques, y) l'aparició de nous sistemes de comunicació de masses.

La desaparició del català fou ràpida i anà precedida per una curiosa disputa entre els qui defensaven la catalanitat del mallorquí i els qui sostenien que es tractava d'un idioma diferenciat. Hi hagué, també, a les darreries del segle, un moviment de defensa de la llengua del que se n'apropriaren els polítics, els quals fins i tot redactaren lleis que anomenaren de Normalització Lingüística. No cal dir quina fou la seva eficàcia.

Ja hem assenyalat que la primera sacxada vingué amb l'aplicació del decret de Nova Planta (segle XVIII), el qual bandejà l'idioma dels llocs oficials i administratius. Altrament, l'escolarització fou castellanitzada, conservant-se la llengua degut a l'analfabetisme imperant aleshores.

Ja a la segona meitat del XX, Mallorca sofrí una invasió d'elements europeus que

passaven curtes estades a l'illa i que s'anaven succeint uns als altres sense tipus de possibilitat d'integració. Encara més, la continuïtat de la riuada humana depenia, per raons encara no esbrinades, de que els viatgers trobassin a l'illa el mateix que a casa seva. La conseqüència fou que els illencs s'adaptaren a la cultura centreuropea, abandonant la pròpia.

La massificació escolar, imposada pel desenvolupament del model de producció, vehiculada en castellà, fou una causa important en la degeneració del català.

La utilització massiva dels mitjans de comunicació -recolzats per innovacions tecnològiques aleshores revolucionàries, encara que periclitades per a nosaltres- per aconseguir una "aldea global" -expressió que féu furor per aquella època- necessària a la reproducció del sistema social imperant llavors, és el quart motiu de la desaparició del català.

El corrent immigratori de castellano-parlants, que acudiren a satisfer les necessitats dels turistes, trastocà els paràmetres culturals, desequilibrant la balança a favor del castellà".

Les preguntes plantejades per l'auditori són:

- S'adonaven els contemporanis del procés de dissolució de la llengua? (Any Lambert, Nagyzkanizsa, Hongria)

- Des del seu punt de vista, quin sentit tenia la discussió entre catalanistes i mallorquinistes? (M.L. Utton, Konya, Turquia)

- Són tots els processos semblants? Quins són els trets diferenciadors en el cas del català? (John T. Hall, Conception-City, Xile)

- Als qui visqueren l'apassionant procés de dissolució, ¿els importava gaire que el català desapareixés? (Louise Sunkhel, Eastern-Kalinku, Zàmbia)

Els estudiants interessats en la filologia poden inscriure's al curset bàsic. La clau és: CPEE, FB.

(*) En pantalla veieu el facsímil d'una proposta de "Nova Ortografia Balear" elaborada pel corrent espanyolista "Centro Cultural Mallorquí".

LOAD "07-1px-783" FROM LLUCIA SIRER I FUSTER
DATA MMDLXXII. KEY"CPEE-F1":END.

Gavadals de tendresa

Novè

Li havies preguntat a Teodor que qui era aquell home de nas xafat, amb cara de boxador.

-La comtessa diu que és un criat. Jo no ho he cregut mai. Hi ha entre ells dos una relació amagada, no sé quina, però sí que hi ha quelcom que s'afanyen en dissimular. A vegades a sorprès mirades, contraccions del rostre d'ell que denotaven enuig, no sé, com una empenyadura soterrada o gelosia... A vegades he pensat que ell està enamorat de la comtessa i que, d'amagat de tots nosaltres, ella li fa la gràcia dels seus favors. El cert és que, sempre que ella va al Marroc, ell l'acompanya, I, ara, no sé per quina raó, ella ha quedat.

-Ella és al Marroc?

-Sí. Allí hi té negocis i propietats, però crec que els negocis no tenen res a veure amb les propietats. És com un misteri.

-Per què és un misteri?

-No ho sé. Sembla que... No ho sé, Carles.

-A mi em digueren que tu també hi eres al Marroc.

-No et mentiren. Però sense tenir res a veure amb la comtessa ni els seus negocis. Jo vaig anar-hi al Marroc a enterrar un passat, a cicatritzar una ferida. No em comprens, veritat?

-No, si em parles en paràboles.

-Em resulta impossible, Carles, parlar-te de certes coses, avui. Com t'ho diria? Em sent avergonyit. Des de que et vaig conèixer, Carles, voldria rentar-me totes les nafres. Mai no havia sentit necessitat de puresa ni d'innocència. Mai no havia tengut fretura de netedat interior. Jo era tot cos. Sentia amb el cos, sofria amb el cos, vivia amb el cos, estimava amb el cos, amb tot el cos. I no sé per quina estranya màgia tu has despertat dins mi quelcom diferent. No sé si a això se'n diu ànima. Però ara sé, Carles, que puc estimar sense omplir-me de calentures. Com un enamorament que commou i emociona sense l'escalafadissa del zel. Per primera vegada sent que puc confiar amb tu, que puc confiar-me a tu. Per primera vegada, Carles, he trobat a un home que em mira i em parla com a una persona, no com a un objecte de desig.

La seva aventura marroquina quedà així. Tu tengueres la impressió que Teo no volia contar-te-la, que aquell passat o aquella ferida pertanyia al seu món privat. I no insistires. Però passat uns dies, inesperadament, com si a la conjunció d'aquell moment li vessis, et començà a contar-te-la.

-Anares a l'escola, Teo?

-Mai. Ja t'ho vaig dir que la meua escola fou el carrer. Encara que qui va ensenyar-me a llegir i escriure i a entendre part de l'entrellat d'aquesta societat que m'ha tocat viure, fou el fotògraf. Et vaig dir que havia anat al Marroc a enterrar un passat. Aquest passat, Carles, era el fotògraf.

-Un amant?

-En principi fou el que em donà la primera feina, després el meu mestre, un amic i finalment... No, no fou el meu amant. Ell era normal. M'estimà sí, molt, m'estimà. Però d'una altra manera. Com a un germà? Com a un fill? No ho sé. Pentura

com a els tres junts. Vaig trobar en ell tota la satisfacció de ser mimat, aquesta veritat profunda de que sentir-se estimat és una força més decisiva que sentir-se fort. Amb ell vaig retrobar-me com a persona i com a membre de la societat. Vaig deixar de sentir-me com el prostitut de les contrades nocturnes, de les aventures fàcils, dels amors il·lícits.

En Robert, aquest era el seu nom, era un home alt i ros, molt ros, vingut de la tramuntana, què importa d'on? Era fotògraf, reporter gràfic d'un periòdic de nom estrany. A més, cultivava la fotografia artística, sobre tot els nus masculins. Treballava molt per la publicitat.

Ens trobàrem una nit dins un cafè de Granada. Jo estava dret a la barra. Ell també a l'altra punta. Em mirava. La seva mirada tenia quelcom d'incomprensible per mi. No hi havia en ella ni luxúria ni desitjos amagats. No. Era una altra cosa. Els seus ulls blaus, color de mar fonda, tenien la serenor d'una alba silent. Però m'inquietava la persistent fixació del seu esguard. Em sentia incòmode, violent. Era com si volgués hipnotitzar-me. Vaig optar per anar-me'n. Durant una setmana vaig sentir-me obsessionat per aquells ulls blaus, plens de serenor. Em preguntava que quina dèria portava aquell home entre cella i cella, que què devia tenir jo per obscurar-se en mirar-me tan plaentment.

Passat una setmana vaig tornar al cafè. Allí, a la punta, sota la llum tènue de la barra, amb el tassó de whisky en les mans, estava ell. En la mateixa positura, la mateixa mirada, com si el temps no hagués passat, com si ens trobàssim al mateix punt, al mateix moment que jo m'havia escapolit feia set dies.

El barman em serví un whisky.

-Et convida el senyor ros de la punta.

-Gràcies -i vaig alçar-li la copa en senyal de gratitud. Seguírem igual. Jo bevent el whisky a petits glops, saborejant-lo. Ell mirant-me, jo diria que sense parpellejar. A mida que passava el temps jo em sentia més i més intrigat, embuixat per aquells ulls blaus, com a metal·litzats. Vaig acabar el licor.

El barman me'n serví un altre.

-Et convida el mateix senyor.

-Gràcies -Després, emperò, no vaig alçar la copa. Vaig anar cap a ell. No sabia perquè. No sabia quin estrany magnetisme m'estirava cap aquells ulls blaus del descònegut ros. Abans de que jo el saludés, ell va parlar-me.

-Estava segur de que vendries al meu costat. El magnetisme de la mirada mai m'ha fallat. I no podia fallar-me amb tu.

Pronunciava malament el nostre idioma, hi rossegava una erra contínuament, sense que poguessis endevinar mai a quina lletra substituïa. Aquell parlar estrambòtic tenia un cert encant i dolcesa en els cadències.

-No podia fallar-me, perquè et necessit.

-Vostè dirà.

-Res de vostè. Em dic Robert. Tu m'agrades. M'agrada el teu cos. Necessit el teu cos. Som fotògraf. I el teu cos el neces-

sit per la publicitat d'una casa de cosmètica i perfums masculins. Ho paguen bé. Però abans de prometre't res he de fer-te una prova. Vols venir al meu estudi?

L'oferta fou feta acorre-cuita, gairebé sense ni temps per raonar-la. Vaig dir que sí, que podia fer-me la prova. Els seus ulls, la seva veu, tota la seva personalitat vessava sinceritat i confiança. M'embolcallà amb la seva bondat.

Anàrem al seu estudi. Un pis al carrer Ganivet, al centre de Granada. L'estudi era una sala gran, plena de focus penjats, de trípodcs, de grans pantalles blanques, de màquines fotogràfiques i de cables enrotllats en espiral, com a serps llarguíssimes que desfeien els seus anells. Robert preparava un focus i a mi em feu pujar sobre una tarima de fusta.

-Despulla't -em digué.

Vaig despullar-me. Em vaig deixar l'eslip.

-Despulla't del tot.

Vaig quedar en pèl, afolat per la llum intensa dels focus i per la seva mirada que pressentia a través de l'objectiu de la màquina fotogràfica. M'enfocava curiosament. Pujava o baixava la màquina mitjançant el mecanisme del trípede. Obria i tancava l'objectiu.

-El teu cos és perfecte -va dir-me-, tens la musculatura d'un home i la suavitat de l'adolescent. L'angle del nas també perfecte i un no sé què d'innocència a la mirada. Però tens la pell massa brillant, saïmosa. Caldrà apagar-la amb un cosmètic.

Agafà el focus. Va fer-me estirar sobre una taula llarga.

-Ara aquesta crema opaca matarà tota brillantor.

I les seves mans anaren escampant la crema per la meua pell. Jo tenia els ulls tancats i sentia amb més intensitat els popissos dels seus dits llenegant amb suavitat, parsimoniosament, pel meu cos. Vaig imaginar-me que ell fruïa amb aquell tocateig, com si fos el foc preliminar d'una possessió. Presentia una mena d'erotisme soterrat. Vaig mirar-lo.

-Et fa vergonya?

-Un poc.

-Tranquil, home. Si la prova surt bé t'hi hauràs d'acostumar. Hi haurà treball per molts de dies.

I les proves sortiren bé. Férem tracte. El preu era temptador. Foren moltes les sessions de treball a l'estudi. Moltes hores davant els focus. Moltes positures diferents. Incòmodes algunes. Moltes sessions de maquillatge. Vaig acostumar-me a les seves mans. Li vaig perdre la por. Robert era un bon amic. Algunes nits sortíem junts a fer unes copes. Altres ens quedàrem als seu apartament i fins a altes hores de la nit m'ensenyava coses, sobre tot a llegir i escriure.

Un dia:

-Tenc un altre encàrrec. Però no em serveix l'estudi. Ha de ser a l'aire lliure. Anirem al Marroc. Les sessions de treball no podran ser tan cares. Tindrè moltes despeses d'hotel i de restaurant. Hi estàs d'acord?

-Si tu creus que ha d'anar bé.

-Clar que sí. Prepara una maleta amb les teves coses. Sortirem dilluns.

I sortírem.

Robert m'havia anat contant la seva vida a petites dosis, amb comptagotes, escalonadament. Fets que sortien a llum per la semblança amb una circumstància nova. Vaig saber que era casat i que tenia dos fills, allà, al seu país, i que, per fets tèrbols que no m'explicà amb massa claredat, havia hagut d'emigrar. Més tard la dona no volgué venir a viure a Espanya i li demanà el divorci. Es divorciaren. Els fills, feia deu anys que no els havia vist. A vegades tenir depressions, enyorances de la seva terra. Enyorava, sobre tot, el fred, el paisatge nevat, el llac glaçat, els arbres vestits de neu. Les altes muntanyes blanques retallades sobre un cel intensament blau, els caramells glaçats que, com estalactites de vidre, penjaven de les teulades, deixar-se endur pendent avall sobre els esquís, mentre l'aire li glaçava la cara. Entornava els ulls -sempre entornava els ulls quan s'omplia de records-, aquells ulls blaus seus, com un bocí de cel, i somiava amb aquell món estimat i llunyà. A vegades l'enyorança era tan viva, que plorava i llavors als seus ulls hi rebotien tots els focus de l'estudi, en una barreja de colors.

De la dona en parlava poc. Els records dels fills era constant. Sovint s'escrivien o es parlaven per telèfon. Això em recordava els vint anys de mutisme del meu pare.

-Són més o menys de la teua edat -va dir-me un dia- i deuen tenir un cos com aquest teu, no tant bru, n'estic segur. Voldria tenir-los al meu abast, com t'hi tenc a tu, per vessar-li's tota la meua tendresa.

Un dilluns de novembre sortírem cap a Agadir. Les dotze setmanes viscudes amb Robert i, a més, la retribució econòmica del treball, em donaren una estabilitat que mai no havia tingut. No tenia la necessitat de cada dia perdre'm pels calfreds de l'aventura. Vaig comprar-me roba bona i anava a les perruqueries cares. Em sentia un home nou. Vaig freqüentar un altres ambients fins aleshores prohibits per mi. I a gavadals podia donar la meua tendresa a qui jo volia. Em sentia més net, més pur, socialment menys rebutjable. Fins i tot la meua ciutat em semblava més bella. A Agadir ens instal·làrem a l'hotel Safir. Coneixes Agadir, Carles?

-No, del Marroc només conec Casablanca.

-Agadir és una ciutat nova. La vella fou destruïda per un terratrèmol devers l'any 60. És una ciutat de construcció tipus europeu, amb escasses pinzellades magrebíes. L'ambient també és gairebé europeu. El turisme ho tenyeix tot del mateix color, ho condiciona tot al seu servei. Té quilòmetres de platja i horts, molts d'hortos de tarongers i llimoneres. Robert, instruït, expert, carismàtic, atent, cordial, afable, tenia el do de conquerir al voluntat de la gent, d'inspirar-li la confiança, de fer-se estimar i prest deixàrem l'hotel i ens instal·làrem a una casa que uns pagesos tenien ben al mig d'una plantació de tarongers. Era una casa de marcada arquitectura rural magrebí

que, miraculosament, havia quedat dreta després del terratrèmol. Vivíem a un tir de bassetja del riu...

Estàveu seguts a la terrassa de s'Uro. La nit era xalocosa i humida. El mar s'esbravava la fúria tupant les roques. Per sobre el mur del port, gaitaven rabents els brolladors d'escuma. Les barques i els iots es bressolaven histèrics sota l'empenta de l'onatge. L'aire venia carregat de salobre, banyat. La nit era enutjosa. De prompte solcaren l'espai unes vergues de llamp i esclafí un tro un esquerdat que es repetia, allunyant-se, udolant, com a bèstia ferida, cap a l'horitzó de fosca.

Entràreu dintre el bar. Vos acomodàreu a un angle acollidor, on un magnífic ram de gladiols es mustiava sota l'ardentor d'un focus. Teodor havia interromput el relat de la seva aventura marroquina. S'havia aturat al punt just, quan el seu viure semblava que acabava d'entrar dins una fase d'alliberament, de dignitat, de normalitat, entenent per normal, com tu, Carles, el viure al recer de tots els convencionalismes, dels preceptes més vius de la moral establerta. I el corc d'una pregunta t'espoltaria les entreteles: Què passà al Marroc perquè Teodor, d'aquesta normalitat adquirida, tornàs a caure, diguem-ne, dins l'anormalitat?

Teodor callava, immers, pentura, en reviu mentalment el desenllaç de l'aventura.

Tu cadellaves pensaments ombrívols, retorçuts. Sempre, Carles, cadelles terboleses. Mai per mai vius el moment present amb vehemència, intensament. Vius presoner entre passat i futur. Tots els condicionaments de l'ahir els projectes cap el demà, com una amenaça, com un perill. I la vida és sobretot present, Carles, present. I cal viure'l amb intensitat i lucidesa, sense reserves ni pors encobeïdes sota altres circumstàncies. El passat el vàrem viure quan era present i el futur no el viurem fins que esdevindrà també present. Talla't per sempre el cordó umbilical i neix, Carles, neix al present amb plenitud d'home lliure. Amolla a lloure el dogal dels convencionalismes i estima, estima amb tota l'ànima i tot el cos, sense pors ni covardies, amb generositat, posa espargueix, vessa a gavadals la teva tendresa sobre els altres, amb llarguesa, que l'amor sempre, sempre Carles, serà redempció.

-Carles, "mon amour"!

Era Goti que acabava d'entrar i vengué cap a vosaltres. Vestia un vestit llarg, sedós, sense muscleres, d'un color fúcia tirant a morat cardenalici, estret, marcant el pit i la cintura, d'ampla falda i una xalina a to.

-Goti!

-Oh, "mon petit poulet"!

Us besà a cada galta a Teo i a tu.

-Com t'he enyorat aquests dies, Carles! Fou tan meravellós el nostre encontre l'altre nit. Fou una xamba que ens trobàssim amb soledat, per atzar, inesperadament. No estiràs gelós de mi, eh Teo?

-No diguis bestieses, Goti.

-No és cap bestiesa, Teo. Jo sí que en tenc de gelosia. Dies passats, Carles et cercava desesperat, amb angoixa, et cercava. A mi no m'ha cercat gens, n'estic segura. I va tenir-me, Teo, dins els seus braços, nua, tremolosa d'amor. M'hi va tenir, sí. I jo a ell. També nu, fort, possessiu, com un déu antic, poderós i ple de tendresa.

-Goti, que no és per fer-ne crides.

-Per què no Carles? Les coses bones s'han de cridar als quatre vents.

Goti era així d'extrovertida i de sincera. No tenia secrets per ningú. Per ella totes les coses només tenien un sol nom; desfressar-les, encara que fos de bones intencions, era enganyar i enganyar-se. A tothora amb la veritat per davant, sense hipocresies. Va mirar a Teo mentre l'interrogava:

Encara no sents gelosia?

-Encara no, Goti. A Carles i ami ens uneix una estimació que res té a veure amb el sexe.

Goti va mirar-te, Carles, interrogant i tu, amb una capada, afirmares les paraules de Teo.

-Pederasta!

-Goti! Per què dius això?

-Sou un esplet d'hipocresia. Fariseus. Que us desfresseu de decència davant aquesta societat que us condemna, és comprensible, però que a mi em negueu l'evidència, no té nom.

T'aixecares, Carles, encès de ràbia, furiós d'ira, desencaijat el rostre d'indignació i enuig. Ningú no hauria pogut deturar l'embranchida del teu furor, ni païra, ni respecte, ni vergonya, res, res no podia fer-te perdre el bull de la sang. Abraçares a Goti i la besares. Res no hi havia en aquella besada d'esplet de vida, de desig, de passió. Només rabiïra.

Teodor va somriure, però els ulls el traïen. Fora, sobere el port, sobre el mar, sobre les muntanyes llunyanes, sobre les cases i els hotels, sobre la platja solitària, sobre les barques i els iots i el bosc de pins i el far i l'horitzó de fosca, seguia la llampegadissa i els trons bramulaven dins les enclotxes del paisatge. De la nuvolada caigueren, com dels ulls de Teo, quatre gotes.

Joan Rai

imatges

ALZINAR DE CA'N COLL
CAPDEPERA 1920